

Tugiteenus vanglast vabanejatele

TAT abikõlblikkuse periood

01.03.2014 – 31.03.2019

Rakendusasutus

Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium

Rakendusüksus

SA Innove

Toetuse saaja

Eesti Vabariigi Justiitsministeerium

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

<i>Mõisted</i>	3
1. TAT KIRJELDUS	4
1.1. SEOS RAKENDUSKAVAGA	4
1.1.1. <i>Prioriteetne suund</i>	4
1.1.2. <i>Prioriteetse suuna alaeesmärk</i>	4
1.1.3. <i>Meetme nimetus</i>	4
1.1.4. <i>Meetme eesmärk</i>	4
1.2. TAT EESMÄRK	4
1.2.1. <i>TAT tulemus</i>	4
1.2.2. <i>TAT vajalikkuse põhjendus</i>	5
1.2.3. <i>Eelarve</i>	7
1.2.4. <i>Sihtgrupid</i>	7
2. TEGEVUSTE KIRJELDUS TULEMUSTE SAAVUTAMISEKS	9
2.1. TUGITEENUS.....	9
2.1.1 <i>Tugiisikuteenus</i>	9
2.1.1.1 <i>Sihtgrupp</i>	10
2.1.1.2 <i>Tegevuse üldajaraam</i>	10
2.1.2. <i>Nõustamisteenustega ajutine majutusteenus</i>	11
2.1.2.1. <i>Sihtgrupp</i>	12
2.1.2.2. <i>Tegevuse üldajaraam</i>	12
2.2. KOOLITUS	13
2.2.1. <i>Sihtgrupp</i>	13
2.2.2. <i>Tegevuse üldajaraam</i>	13
2.3. TUGITEENUSE TAT HINDAMINE.....	14
2.3.1. <i>Sihtgrupp</i>	14
2.3.2. <i>Tegevuse üldajaraam</i>	14
3. NÄITAJAD	15
4. TAT MÕJU LÄBIVATELE TEEMADELE	16
5. SEOS PRIORITEETSE SUUNA TEISTE MEETMETE, TAT-IDE JA AVATUD TAOTLUSVOORUDEGA	18
6. SEOS VALDKONDLIKE ARENGUKAVADEGA	20
7. TAT RAKENDAMINE	22
7.1 TOETUSE SAAJA KOHUSTUSED	22
7.2 KULUDE ABIKÕLBLIKKUS.....	22
7.3 TOETUSE MAKSMINE.....	23
7.4 TAT MUUTMINE	24
7.5 TOETUSE KASUTAMISEGA SEOTUD TEABE JA SEIREARUANNETE ESITAMINE	25
7.6 FINANTSKORREKTSIOONID	26
8. RISKIDE HINDAMINE	27
9. LISAD	28

Mõisted

Vanglast vabaneja – isik, kes on andnud kirjaliku nõusoleku olla tugiteenuse saajaks, kellel riskihindamisest lähtuvalt nähakse vajadust osaleda tugiteenusel ning kellele TATi raames teenust osutatakse. Mõiste hõlmab nii kinnipeetavat, kes tuleb teenusele kuni 6 kuud enne vanglast vabanemist, kui ka vanglast vabanenut, kellele osutatakse teenust kogukonnas.

Tugiisik – vanglast vabanejale vabatahtlikult kõrvalabi pakkuv inimene, kes on läbinud vastava koolituse ning kes aitab vastavalt olukorrale vanglast vabaneja toimetulekuvõimet säilitada või parandada ning toetab oma tegevusega vabaneja tööle või õppima asumist.

Tugiteenus vanglast vabanejatele – hõlmab endas tugiisikuteenuse ja vajadusel nõustamisteenustega ajutise majutusteenuse pakkumist vanglast vabanejatele.

Tugiisikuteenus – vanglast vabanejatele mõeldud vabatahtlike koordineeritud tegevusel põhinev sotsiaalteenus, mille eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel kõrvalabi. Kõrvalabi seisneb juhendamises, julgustamises, motiveerimises ja isiku suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime soodustamises.

Nõustamisteenuseid sisaldav ajutine majutusteenus – vanglast vabanejatele suunatud teenus, mis lisaks voodikohale sisaldab rehabiliteerivaid tegevusi või nende suunamist, nt sotsiaal- ja võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine, tegevusteraapia, tööharjutus .

Sotsiaalteenus – vanglast vabaneja toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Tööturuteenus – teenus, mida osutatakse töötule ja tööotsijale töö leidmiseks ja tööalase arengu soodustamiseks ning tööandjale sobiva tööjõu saamiseks.

Riskihindamine – vabanemist ootava kinnipeetava kriminogeensete riskide ja ohtlikkuse struktureeritud hindamine vanglas. Riskihindamiseks kasutatakse selleks otstarbeks välja töötatud töövahendit, mille abil hinnatakse nii kinnipeetava riske kui ka vajadusi. Riskihindamise tulemusest lähtuvalt saab vangla sotsiaaltöötaja või inspektor-kontaktisik soovitada vanglast vabanejale tugiteenusele siirdumist.

RA – rakendusasutus

RÜ – rakendusüksus

TAT – toetuse andmise tingimused

1. TAT KIRJELDUS¹

1.1. Seos rakenduskavaga

1.1.1. Prioriteetne suund

Sotsiaalse kaasatuse suurendamine.

1.1.2. Prioriteetse suuna alaeesmärk

EL vahendite kasutamise eesmärk 2: Hoolekandeteenuseid saanud erivajadustega, hoolduskoormusega ja toimetulekuraskustega inimeste osalemine tööturul on suurenenud.

TAT toetab spetsiifiliste toimetulekuraskustega inimeste (vanglast vabanejad) naasmist tööturule.

1.1.3. Meetme nimetus

Tööturul osalemist toetavad hoolekandemeetmed.

1.1.4. Meetme eesmärk

Hoolekandeteenuseid saanud erivajadustega, hoolduskoormusega ja toimetulekuraskustega inimeste osalemine tööturul on suurenenud

1.2. TAT eesmärk

Vanglast vabanejate osalus tööturul, tööturu- ja sotsiaalteenustel ning hariduses on suurenenud. Vanglast vabanejate retsidiivsus on vähenenud.

1.2.1. TAT tulemus

Vanglast vabanejatele osutatava tugiteenuse abil on paranenud nende sotsiaalne kaasatus, võimalused toimetulekuks, suurenenud on teenusel osalejate osalus tööturuteenustel ja tööhõives

Vanglast vabanejate tugiteenuse üldisemaks tulemuseks on teenusel osalejate vähenenud retsidiivsusnäitajad ning vabanejast saab enesega toime tulev ja väärtustatud ühiskonnaliige.

¹ TAT on koostatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi struktuuritoetuse seadus) § 16 lõike 1 alusel.

1.2.2. TAT vajalikkuse põhjendus

Vangid moodustavad ca 0,3% tööealisest rahvastikust. 2014. aasta aprilli lõpu seisuga oli Eesti vanglates kokku 2981 kinnipeetavat, sh 38 alaealist. Kinnipeetavatest 146 olid naised, 40 eluaegse vanglakaristuse kandjad ning 177 avavangla vangid. Vangidest 2407 olid süüdimõistetud ja 574 vahistatud. Vaadates vangide vanuselist jaotust, siis kõige enam vange oli vanuses 30–39 (35%). Neile järgnesid 40–49-aastased (19%) ja 25–29-aastased (18%). 18-24-aastaseid oli vanglas 14%, 50-59-aastaseid 9%, 60-aastaseid ja vanemaid 3% ning alaealisi 1%. Võrreldes varasemate aastatega jätkub kooskõlas rahvastiku üldiste trendidega nooremate vangide arvu vähenemine ja üle 50-aastaste vangide arvu aeglane kasv.

Haridustaseme järgi on kinnipeetute seas enim põhiharidusega inimesi (37%), järgnevad kesk(eri)haridusega inimesed (36%). 15% kinnipeetavatest on põhihariduseta, 10% kinnipeetavatest on kutse- või kõrgharidus. Enne vanglasse sattumist on 72% kinnipeetutest olnud töötud, 16% on töötanud. 4% olid invaliidid ning 3% õpilased.

2013. aasta jooksul vabanes vanglast 2464 süüdimõistetut, sh 1878 karistustähtaja lõppemise tõttu (neist 88 naised), 428 tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastamise tõttu (neist 27 naised), 155 osaliselt ärakandmisele mõistetud vangistuse ärakandmise tõttu (nn šokivangistusest, neist 6 naised) ning 37 isikut muudel põhjustel. 53% vabanenuist olid rahvuselt mitte-estlased.

Eesti Töötukassa andmetel moodustasid 31.03.2014 seisuga vanglast vabanejad 1,9% kõigist registreeritud töötutest (664 inimest)². Samas ei eristu Töötukassa andmetes vanglast vahistatuna ja süüdimõistetuna vabanejad. Hinnanguliselt toob vanglas viibimist end töötuna arvele võttes välja umbes üks neljandik vabanejatest.³ Tööturul konkureerimine on vanglast vabanejatele raske neid saatva stigma tõttu, mistõttu on vajalik spetsiaalselt vabanejatele suunatud teenus, mis tagab vabanejate jõudmise sotsiaal- ja tööturuteenustele.

Vabanemisel märgitud elukoha järgi saab välja tuua, et peamiselt vabanetakse Tallinnasse ja Harjumaale (921 vabanejat), Ida-Virumaale (449), Tartumaale (207) ja Pärnumaale (180). 192 inimest ei andnud vanglale teada, millisesse piirkonda nad vabanemisjärgselt liiguvad. Nende puhul on alust eeldada, et liigutakse sinna, kus on võimalik leida töö- ja elukoht, st peamiselt Tallinnasse.

2010. aastal läbi viidud retsidiivsuuring näitas, et vabanenute seas on retsidiivsuse määr kõrgeim nende hulgas, kes on karistuse lõpuni kandnud: neist paneb aastaga uue kuriteo toime ligi iga teine endine vang. Nagu teistes riikides, on ka Eestis naiste retsidiivsus väiksem kui meestel: kui 2007. aastal vanglast vabanenud naistest 32% pani aasta jooksul uue kuriteo toime, siis meeste puhul oli see näitaja 41%. Samuti saab välja tuua vanuselised erinevused: alla 18-aastaste vanglast vabanenute retsidiivsus oli 59%, 18-26-aastaste puhul 45%, langedes 26%-ni 45-53-aastaste ja 17%-ni üle 54-aastaste seas.⁴

² Eesti Töötukassa (2013) Registreeritud töötus 1993-2014. <http://www.tootukassa.ee/content/tootukassast/peamised-statiilised-naitajad>

³ Ahven, A., Salla, J., Vahtrus, S. (2010) Retsidiivsus Eestis. Kriminaalpoliitika uuringud nr 11. Tallinn: Justiitsministeerium. Kriminaalpoliitika osakond.

⁴ Ahven, A., Salla, J., Vahtrus, S. (2010) Retsidiivsus Eestis. Kriminaalpoliitika uuringud nr 11. Tallinn: Justiitsministeerium. Kriminaalpoliitika osakond.

Vanglast vabanejate retsiidiivsust ja vangistusjärgset toimetulekut mõjutavad eelkõige 7 faktorit: eluase; haridus, koolitus ja tööhõive; tervis; narkootikumid ja alkohol; sissetulek, sotsiaaltoetused ja võlad; lapsed ja pere ning suhtumine, mõttemiis ja käitumine.⁵ Probleemiks loetakse ka vanglast vabanejate kehva vaimset tervist.⁶ Samuti puuduvad vabanejatel tihti toetavad sotsiaalsed suhted ning igapäevaelu korraldamise oskused.

Elukohta olemasolu on üks tähtsaimaid tegureid, mis vanglajärgset toimetulekut mõjutab, sageli takistavad aga võlad ja töökoha puudumine iseseisvalt eluruumi üürimist. Uuringud näitavad seoseid kodutuse, kuritegevuse ja vangistuse vahel.⁷ Kinnipeetavad, kellel vanglast vabanedes puudub kindel elukoht, satuvad kuni 6 korda tõenäolisemalt uuesti kinnipidamisasutusse.⁸ Majutuse olemasolu võib retsiidiivsust vähendada kuni viiendiku võrra⁹, sest pakub stabiilsust, mis võimaldab keskenduda kuritegeliku käitumise muutmisele ja toetavate teenuste kasutamisele, sh tööturuteenustele.¹⁰ Seepärast on oluline leida vanglast vabanejale ajutine eluase ajaks, mil ta püsiva elukohta leiab. Kuigi elukoht üksi ei taga kuritegudest hoidumist, on tegemist vajadusega, mille rahuldamine tagab suurema edu muude riskide maandamisel.¹¹ Eestis ei ole praegu praktikat, millega vanglast vabanejatele tagatakse ajutine eluase ajaks, mil vabaneja otsib töö- ja elukohta.

Nende kitsaskohtadega tegelemiseks pakuvad riik ja kohalikud omavalitsused erinevaid teenuseid. Sageli vabanejad ei oska oma abivajadust adekvaatselt hinnata ega ole alati motiveeritud teenuseosutajate poolt pakutavaid teenuseid taotlema, sest neil puudub oskus või harjumus probleemide lahendamiseks ametiasutuste poole pöörduda.¹² Siinjuures tuleb lisaks silmas pidada, et 95% vanglast vabanejatest on mehed ning traditsioonilise mehelikkust puudutava arusaama kohaselt mees ei otsi abi ega toetust. Seepärast tuleb teenuse kujundamisel arvestada stereotüüpsete arusaamade võimalikku pärssivat mõju abi ja toe vastuvõtmisel. 2008. aastal Eestis läbi viidud uuringust¹³ selgus, et vabanejate suutmatust kohaneda eluga vabaduses, nende ebapiisav hõivatus ja positiivsete sotsiaalsete sidemete puudumine toovad kaasa uute kuritegude toimepanemise. Teenuse osutamisel on oluline tähelepanu pöörata haavatavatele sihtrühmadele, sh puuetega inimesed, alaealised kinnipeetavad. Samuti tuleb silmas pidada naiste ja meeste võimalikke erinevusi vajadustes, sh peresuhete hoidmisel ja taastamisel ning pärast vangistust alaealiste lastega uuesti kontakti loomisel.

Hiljutine uuring näitab, et kogukonnas läbiviidavad tegevused, mis on suunatud oskuste parandamisele ja töövõimaluste leidmisele, motiveerimisele ning toetavatele sotsiaal-, tervishoiuteenustele ja haridusele, aitavad parandada vabanemistärgset toimetulekut ja kuritegudest hoidumist.¹⁴ Samuti on täheldatud, et mentori või tugiisiku kaasamine aitab kaasa taasühiskonnastamisele, kui ta alustab oma

⁵ NOMS (2004) *The National Reducing Re-offending Delivery Plan* <http://derbyshire.probaton.orangeleaf.com/files/2012/05/reducing-reoffending-delivery.pdf>

⁶ Williams et al (2012a) Accommodation, homelessness and reoffending of prisoners: Results from the Surveying Prisoner Crime Reduction (SPCR) survey, Ministry of Justice Research Summary 3/12: <https://www.gov.uk/government/publications/accommodation-homelessness-and-reoffending-of-prisoners>

⁷ Seymour, M. (2006) *The Recurring Cycle: Pathways Of Homelessness, Crime And Imprisonment*. *Prison Service Journal*, Vol. 166.

⁸ C.A.S.S. (2014) Homelessness amongst those in the criminal justice system. <http://www.cass-cumbria.co.uk/homelessness-amongst-those-criminal-justice-system>

⁹ Home Office (2001) *British Crime Survey 2000 England and Wales*. London: Stationery Office.

¹⁰ C.A.S.S. (2014) Homelessness amongst those in the criminal justice system. <http://www.cass-cumbria.co.uk/homelessness-amongst-those-criminal-justice-system>; Crisis (2011) *Crisis Response to the NOMS Draft Policy on Offender Housing*. London: Crisis. <http://www.crisis.org.uk/publications-search.php?fullitem=322>

¹¹ Maguire & Nolan (2007) 'Accommodation and related services for ex-prisoners', in Hucklesby & Hagle-Dickinson (Eds) *Prisoner Resettlement: Policy and Practice*, Devon: Willan.

¹² Sapouna et al. (2011) *What Works to Reduce Reoffending: A summary of the Evidence*, Justice Analytical Services, Scottish Government: <http://scotland.gov.uk/Resource/0038/00385880.pdf>

¹³ Hallika, A., & Hanni, E. (2008). *Vanglast vabanejate sotsiaalteenuste korraldusest*. Tallinn: Justiitsministeerium. Kriminaalpoliitika osakond.

¹⁴ Inglismaa Justiitsministeerium (2014) *Transforming Rehabilitation: A Summary Of Evidence On Reducing Reoffending (Second Edition)*. Ministry of Justice Analytical Series.

tegevust enne kinnipeetava vabanemist ja jätkab seda kinnipeetu kogukonda naastes.¹⁵ Eestis on alates 2011. aastast väikses mahus ja projektipõhiselt pakutud tugiisikuteenust (sh Eesti Kirikute Nõukogu projekt, mis lõpeb 31.08.2014), aga oluline on tagada vanglast vabanejatele kompleksne tugiteenus, mis koosneb tugiisikuteenusest ja vajadusel ajutisest majutusteenusest koos nõustamisteenustega, mis aitab neil argiellu ja tööturule naasta.

Tugiteenuse abil suureneb vanglast vabanejate motivatsioon ja oskus kasutada saadaolevaid teenuseid ning teenuseosutajate vahel juurdub praktika osutada vanglast vabanejatele teenuseid omavalitsuste ja vabaühenduste koostöös, integreerides sotsiaal- ja tööturuteenuseid. Selline süsteemne lähenemine suurendab tõenäosust, et vanglast vabanejad saavad taasühiskonnastamiseks vajalikku tuge. Nõustamisteenustega täiendatud majutusteenuse pakkumine tagab kriitilise toe vabaduse esimestel kuudel, mis aitab vanglast vabanejal leida püsiva elukoha, mis omakorda on hõives püsimiseks määrava tähtsusega.

1.2.3. Eelarve

		Summa	Osakaal
1	ESF toetus	1 551 213 EUR	85%
2	Riiklik kaasfinantseering	273 743 EUR	15%
3	Omafinantseering	0	0%
4	TAT eelarve kokku	1 824 956 EUR	100%

1.2.4. Sihtgrupid

TAT sihtgrupid on

- 1) vanglast vabanejad TATi mõiste kohaselt
- 2) tugiteenuse pakkujad
- 3) vanglate inspektor-kontaktisikud, sotsiaaltöötajad, kaplanid ja kriminaalhooldajad
- 4) poliitikakujundajad

TAT peamine sihtgrupp on tähtaegselt vanglast vabanejad, sest nende retsidiivsus on kõige kõrgem (45% 2012. aastal tähtaegselt vabanejaist kuulati aasta jooksul pärast vabanemist kahtlustatavana üle)¹⁶. Samuti võivad TATs osaleda ennetähtaegselt vabanejad, kelle puhul tugiisiku ja majutuskoha olemasolu on eelduseks ennetähtaegsele vabanemisele (lisaks määratakse ennetähtaegsele vabanejale kriminaalhooldaja). See võimalus toetab üldist suundumust soodustada kinnipeetavate ennetähtaegset vabastamist, mis uuringute järgi vähendab retsidiivsust, andes kinnipeetavale võimaluse järk-järgult vabadusega kohaneda. Ennetähtaegselt vabanejatele on riigi poolt määratud ka kriminaalhooldaja, kelle ülesanded aga erinevad TATi tugiisiku ülesannetest, seega osaleb

¹⁵ Clancy et al (2006) Getting Out and Staying Out: Results of the Prisoner Resettlement Pathfinders, Bristol, Policy Press.

¹⁶ Justiitsministeerium (2014) Kuritegevus Eestis 2013. Kriminaalpoliitika uuringud 18.
http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=59594/KuritegevusEestis_2013.pdf

ennetähtaegselt vabaneja TAT raames samuti tugiisikuteenusel ja ajutise eluaseme teenusel.

Teenusele suunamine toimub vabatahtlikkuse alusel ja vanglas läbiviidava riskihindamise pinnalt. Vanglate inspektor-kontaktisikud, sotsiaaltöötajad ja kaplanid teevad teenuse kohta vanglasest teavitustööd, samuti saab teenuseosutaja teha vanglas teenust tutvustavaid infopäevi. Nii antakse kinnipeetavatele võimlus silmast-silma teenuse kohta lisainfot küsida ja oma osalussoovist märku anda. Juhul kui teenusest huvitatud kinnipeetavaid on rohkem kui teenuseosutaja võimekus neid teenindada võimaldab, lähtutakse varemregistreerunu õigusest ning teenusesaaja motivatsioonist jätkata teenuse-saamist ka pärast vanglast vabanemist. Sellekohase hinnangu saavad anda vangla sotsiaaltöötaja ning kinnipeetavaga tegelema hakkav tugiisik.

TAT raames korraldatud koolituste sihtgrupp on tugiteenuse pakkujad ning vanglate ja kriminaalhoolduse personal, kes otseselt puutuvad kokku kinnipeetavate teenusele suunamisega või nende endiste kinnipeetavatega, kes teenusele on suunatud.

Teenuse hindamise tulemus on sisendiks poliitikakujundajatele.

2. Tegevuste kirjeldus tulemuste saavutamiseks

TAT raames pakutakse tugiteenust vanglast vabanejatele, mis hõlmab endas tugiisikuteenuse ja vajadusel nõustamisteenustega täiendatud ajutise majutusteenuse pakkumist vanglast vabanejatele. Samuti viiakse teenuse kvaliteetseks osutamiseks läbi koolitusi ning infopäevi. Tugiteenuse tulemuslikkuse hindamiseks viiakse läbi uuring.

2.1. Tugiteenus

2.1.1 Tugiisikuteenus

Tugiisikuteenuse abil integreeritakse vanglast vabanejate taasühiskonnastamise soodustamiseks sotsiaal- ja tööturuteenused, toetades vanglast vabaneja valmisolekut ametiasutustega suhelda ja nende poolt pakutavaid teenuseid kasutada. Kogukonda kaasamise kaudu suurendatakse vanglast vabanejate sotsiaalset kaasatust. Kontakt tugiisikuga luuakse enne vanglast vabanemist, et tekiks usaldus ja regulaarse suhtlemise harjumus. Tugiisikuteenusele suunamine algab kuni 6 kuud enne vanglast vabanemist ja teenusele suunamise otsustab vangla inspektor-kontaktisik, sotsiaaltöötaja, kaplan või kriminaalhooldaja, kes kinnipeetavaga töötab. Teenusele saab vanglast vabaneja tulla ka isiklikul initsiatiivil, andes soovist teada oma inspektor-kontaktisikule.

Vanglast vabanejale osutatakse tugiisikuteenust kestvusega kuni 12 kuud. Tugiisiku tegevus vanglas ja vabanemisjärgselt kogukonnas moodustavad ühtse terviku. Vanglas keskendutakse vabaneja vajaduste kaardistamisele ja tema ettevalmistamisele, kogukonnas tehtavad tegevused on suunatud kohanemisele uues keskkonnas. Mõlemal juhul on eesmärgiks vabaneja toetamine uutest kuritegudest hoidumisel, sotsiaalsete oskuste (taas)õppimisel ja tööturule naasmisel. Tugiisik teeb tihedalt koostööd oma piirkonna kodanikeühenduste ja kohaliku omavalitsusega, samuti majutusüksustega, et leida vanglast vabanejale sobilik eluase.

Tugiisiku ülesanded on:

- a) koostöösuhete loomine vanglast vabanejaga ja „hea tahte“ leppe sõlmimine
- b) vabanejaga koostöös tema vajaduste, murede ja võimaluste kaardistamine, vanglast vabaneja abistamine jõustamise ja juhendamise kaudu tema kohustuste täitmisel, õiguste teostamisel või toimetulekul igapäevases elukeskkonnas
- c) koostöös vabanejaga eesmärkide püstitamine ja tegevuskava koostamine igapäevaelus esile kerkivatele muredele lahenduste leidmisel
- d) vabaneja isiksusliku, sotsiaalse, kutselise ja haridusliku arengu toetamine, motiveerimine, emotsionaalse ja psühhosotsiaalse toe pakkumine
- e) vabaneja jõustamine (motiveerimine, julgustamine, kliendi oskustele ja võimetele keskendumine)
- f) koostöös vabanejaga teda toetava võrgustiku kujundamine (pereliikmed, tuttavad, spetsialistide võrgustik, teenusepakkujad)
- g) konfidentsiaalsuse ja eetikapõhimõtete järgimine
- h) korrektne koostöösuhete lõpetamine eesmärkide täitumisel, kokkulepitud aja möödumisel, hea tahte leppe tingimuste rikkumisel või vastastikusel kokkuleppel

- i) koostöösuhte loomine ja hoidmine toimetulekuks oluliste asutuste ja organisatsioonide esindajatega (sõltuvusraviasutused, tugigrupid, nõustamiskeskused, haridusasutused, Töötukassa, sotsiaalmajutusüksused jt), kohaliku omavalitsusega ja teiste tugisikutega

2.1.1.1 Sihtgrupp

Tugisikuteenuse sihtgruppi kuulub vanglast tähtaegselt või ennetähtaegselt vabaneja, keda iseloomustab üks allolevatest tingimustest:

- a) tema vangistustähtaja lõpuni on jäänud kuni 6 kuud ning ta on avaldanud soovi tugisikuteenuse saamiseks;
- b) tema vangistustähtaja lõpuni on jäänud kuni 6 kuud ning teda on tugisikuteenuse saamisele suunanud vangla inspektor-kontaktisik, sotsiaaltöötaja, kaplan või kriminaalhooldaja;
- c) tema võimaliku ennetähtaegse vabanemise ettevalmistamisel esitab vangla sotsiaaltöötaja või kriminaalhooldaja arvamuse tugisikuteenusele sobivuse kohta;
- d) ta on vangistusest enne tähtaja lõppemist kohtu poolt tingimisi vabastatud ning vangistusest vabanemiseni on jäänud kuni 6 kuud.

2.1.1.2 Tegevuse üldajaraam

November 2014 – detsember 2018

2.1.2. Nõustamisteenustega ajutine majutusteenus

TAT raames pakutakse vanglast vabanejatele ka nõustamisteenuseid sisaldavat ajutist majutusteenust. Majutusteenuse puhul ei piisa vaid voodikoha pakkumisest¹⁷, vaid paralleelselt on vaja rehabiliteerimist soodustavaid teenuseid, sh sotsiaal- ja võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine, tegevusteraapia, tööharjutus jms, mida pakub või millele suunab majutusüksus. Majutuskohta võimaldatakse esimeseks kuueks kuuks pärast vanglast vabanemist.

Teenust pakutakse neljas piirkonnas: Tallinn ja Harjumaa, Ida-Virumaa, Pärnumaa ja Tartumaa¹⁸, kus maakonna keskus teenindab võimalusel lisaks linna sissekirjutusega inimestele ka maakonna teiste valdade ja linnade sissekirjutusega kodanikke. Loetletud piirkondades eelistatakse teenusesaajatena vanglast vabanejaid, kes enne vangistust elasid samas piirkonnas ning kellel on seal olemas toetav sotsiaalne võrgustik või selle loomise/taastamise eeldused.

Kuna kohaliku omavalitsuse majutusüksusesse koha saamisel ei ole esmatähtis sissekirjutus samas kohalikus omavalitsuses, siis on soovituslik vabaneja registrijärgse kohaliku omavalitsusega kokku leppida, kuidas ja kuhu toimub vabaneja lahkumine ajutiselt majutusteenuselt ning mil määral registrijärgne omavalitsus aitab katta vabaneja majutuskulusid majutusüksuses. Oluline on, et enne majutusüksusest lahkumist oleks inimesel leitud elukoht ja ta töötaks või õpiks. Siinjuures on esmatähtis vabanejat motiveeriv ja võimestav tugiisik, kes vanglast vabanejale on määratud.

Vangla riskihindamise tulemusel antakse ajutise majutusteenuse pakkuja teada vanglast vabanejast, kes vajab majutusteenust ja majutusüksuses vaba koha olemasolu korral vormistatakse vanglast vabaneja teenusele. Majutusüksusesse saamisel on tingimusteks enne vabanemist määratud tugiisiku olemasolu, motivatsioon tööleasumiseks, muu hõivatuse kinnitus selle olemasolu korral ning nõusolek hoiduda alkoholi ja narkootikumide tarbimisest. Samuti on oluline, et majutusteenusele sobivuse hindamisel võetaks lisaks vormilistele näitajatele (nt vanglast vabaneja on ametlikult korteriomanik), arvesse muid näitajaid, nt vägivaldsed peresuhted või teiste pereliikmete sõltuvusprobleemid, mis ühise eluaseme korral võivad vähendada motivatsiooni õiguskuulekuseks, soodustada uute kuritegude toimepanemist ja takistada vanglast vabaneja taasühiskonnastamist. Majutusüksuse ja vabaneja vahel sõlmitakse leping, kus teenuseosutaja sisekorraeskirjadest tingitud nõuded kirjas on.

Majutusteenus ei ole mõeldud raskete sõltuvusprobleemidega inimestele, vaid pakub ajutist eluruumi ja nõustamisteenuseid neile, kes on motiveeritud kogukonda integreeruma ja tööd otsima. Sõltuvusprobleemide kohase hinnangu annab kinnipidamisasutuses tehtav riskihindamine. Eelistatud on 1-2-kohalised toad (vajadusel ja võimalusel võimaldatakse vabanejal viibida majutusteenusel koos alaealise lapsega). Majutusteenusel pakutakse või vahendatakse nõustamist ja sotsiaalteenuseid (sh sotsiaal- ja võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine ja tegevusteraapia) ning vajadusel suunatakse vanglast vabaneja teenusepakkujateni, kes toetavad kogukonda naasmist. Siinkohal lasub vastutus ka vabanejal endal, kes vajadusel tugiisiku toel lepib kokku kohtumisi Eesti Töötukassas, kohalikus omavalitsuses, tööandjate juures jne.

¹⁷ Sapouna et al. (2011) näitasid, et hostel-tüüpi elamispiinad, mis on mõeldud ainult vanglast vabanejatele, võivad soodustada kriminaalsete võrgustike teket. Seepärast on kasulik vanglast vabanejate majutamine koos teiste sihtgruppidega või eraldi majutuskohas neile lisaks peavarjule toetavate teenuste pakkumine.

¹⁸ Piirkondades, kus TAT raames majutusteenust ei pakuta, toimub elukoha leidmine ja selle eest tasumise toetamine sotsiaalhoolekande seadusest lähtuvalt üldises korras (SHS § 14. Eluasemeteenused) ning vanglast vabaneja tugiisik aitab leida elukoha üürirult või leiab vabanejale koostöös kohaliku omavalitsusega sotsiaaleluruumi.

Majutusüksuse personal saab valmistatakse ette tööks vanglast vabanejatega (vt tegevus 2.2). Eelistatud on personal, kellel vastav kogemus juba olemas on. Oluline on, et personalil oleks teadmised sotsiaal- ja tööturuteenustest, klienditööst, võlanõustamisest, ülevaade peamistest vabanejate sihtgrupi riskidest ja võimalustest, oskused vabanejaid nõustada, motiveerida ja jõustada. Personal peab oskama kaardistada vabaneja olukorda ja leida koostööpartnerite abiga talle vajalikud teenused, neil peab olema oskus vajadusel suhelda vabaneja perekonna ja lähikondsetega.

Igal majutusteenusele suunatud vanglast vabanejal on tugiisik, kes alustas temaga tööd juba enne vanglast vabanemist. Tugiisik ja majutusteenuse pakkuja räägivad konkreetse vabaneja puhul läbi omavahelise tööjaotuse, et tagada vabaneja igakülgne toetamine ja vältides samal ajal tegevuste dubleerimist. Sealjuures on tugiisiku ülesande aidata vanglast vabanejal juba majutusteenusele tuleku alguses hakata otsima pikaajalist eluaset, kuna viibimine nõustamisteenustega majutusteenusel ei saa kesta rohkem kui kuus kuud. Kui majutusteenuse tähtaja lähenemisel on selge, et üüriturult ei ole võimalik eluaset leida, siis aitab tugiisik vajadusel vanglast vabanejal suhelda oma registrijärgse kohaliku omavalitsusega, et tagada majutusteenuselt tulles koht sotsiaalmajutusüksuses või sotsiaaleluruumis.

2.1.2.1. Sihtgrupp

Majutusteenuse sihtgruppi kuulub vanglast tähtaegselt või ennetähtaegselt vabaneja, keda iseloomustab üks allolevatest tingimustest:

- a) tema vangistustähtaja lõpuni on jäänud kuni 6 kuud, ta on avaldanud soovi tugiisikuteenuse saamiseks ning tal puudub resotsialiseerimist soodustav elukoht;
- b) tema vangistustähtaja lõpuni on jäänud kuni 6 kuud, teda on tugiisikuteenuse saamisele suunanud vangla inspektor-kontaktisik, sotsiaaltöötaja, kaplan või kriminaalhooldaja ning tal puudub resotsialiseerimist soodustav elukoht;
- c) tema võimaliku ennetähtaegse vabanemise ettevalmistamisel esitab vangla sotsiaaltöötaja või kriminaalhooldaja arvamuse tugiisikuteenusele sobivuse kohta ning tal puudub resotsialiseerimist soodustav elukoht;
- d) ta on vangistusest enne tähtaja lõppemist kohtu poolt tingimisi vabastatud, vangistusest vabanemiseni on jäänud kuni 6 kuud ning tal puudub resotsialiseerimist soodustav elukoht.

Majutusteenusele pääsemise eelduseks on vastav hinnang riskihindamisel ja seal püsimise eelduseks on aktiivne töötamine või hariduse omandamine ning osavõtt sotsiaalsetest tegevustest (nõustamine, tegevusteraapia jms). Kinnisvara omamine ei tähenda automaatselt, et vabanejale majutusteenust ei võimaldata, vaid riskihindamisel hinnatakse, ega senine elukoht ja kaaslased taasühiskonnastamist ei takista.

2.1.2.2. Tegevuse üldajaraam

Detsember 2014 – detsember 2018

2.2. Koolitus

Nõustamisteenuseid sisaldava ajutise majutusteenuse kvaliteedi tagamiseks on oluline läbi viia teabepäevad majutusüksuste personalile (vanglast vabanejatega sisulist tööd tegevad nõustajad ja juhtumikorraldajad, sh nii olemasolevad kui uued töötajad) ja kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajatele, kes vanglast vabanejatega tegelevad, et neil oleksid vajalikud teadmised sihtgrupist, neile pakutavatest võimalustest ja takistustest toimetuleku saavutamisel. Samavõrd oluline on TAT elluviimise ajal teha infotunde vanglapersonali ja kriminaalhooldajate seas, et tagada kinnipeetavate jõudmine teenusele.

Teemad, mida teabepäevadel käsitletakse, on näiteks sihtgrupi eripärad, kliendi motiveerimise ja jõustamise, kriisinõustamise, esmase võlanõustamise põhimõtted, läbipõlemise esmased tundemärgid ja ennetamine, ülevaade Eesti tööturu situatsioonist sh. sotsiaalteenustest, täiend- ja ümberõppevõimalustest, ülevaade võimalikest sobivatest teenustest ja koostöövõimalustest vabanejate toetamisel, eetika ja konfidentsiaalsuse põhimõtteid, vabaneja olukorra kaardistamine, oskus kasutada abistamisoskusi, nõustamistehnikaid, koostöö vanglast vabanejate tugiisikutega. Vanglas räägitakse lisaks sellest, mille järgi hinnata kinnipeetava sobivust teenusele ning kuidas kinnipeetavaid motiveerida, et nad nõustuksid teenusele tulema.

2.2.1. Sihtgrupp

Majutusteenuse pakujate personal, sh nii juhtivtöötajad kui ka juhtumikorraldajad ja majutusüksustes vanglast vabanejatele toetavaid teenuseid pakuvad spetsialistid (sh sotsiaal- ja võlanõustajad, tegevusterapeudid, psühholoogid jt), vanglate inspektor-kontaktisikud, sotsiaaltöötajad, kaplanid ja kriminaalhooldajad.

2.2.2. Tegevuse üldajaraam

Veebruar 2015 – mai 2017

2.3. Tugiteenuse TAT hindamine

Tugiteenuse tulemuslikkuse hindamiseks viiakse läbi uuring, mis annab arusaama tugiisikuteenuse ja majutusteenuse toimivusest ja tulemuslikkusest. Uuringu tulemused on sisendiks rahastamisskeemile, et teenuse tulemuslikkuse korral (väheneb vanglast vabanejate retsidiivsus ning paraneb toimetulek ja tööhõive) riigi, kohalike omavalitsuste, teenuseosutajate ja -saajate koostöös teenust võimalikult kuluefektiivselt edasi rahastada. Oluline on analüüsida teenusel olnute edasist elukäiku ja toimetulekut ning erinevate osapoolte rahulolu teenuse kvaliteedi ja ülesehitusega. Uuring annab sisendi teenuse kvaliteedi tõstmiseks ja kättesaadavuse suurendamiseks. Tugiisikuteenusele suunatud ja vabatahtlikult teenusele tulnud vanglast vabanejatelt küsitakse luba nendega teenuselt lahkumise järgselt ühendust võtta, et neid uuringu tarbeks küsitleda või intervjuerida.

Uuringu läbiviimine toimub paralleelselt teenuseosutamisega, kusjuures iga-aastaselt hinnatakse tegevuse tulemuslikkust ja vajadusel tehakse sellest lähtuvalt muudatusi teenuse osutamise praktikas. Uuringusse kaasatakse teenusel olnud endised kinnipeetavad (sh nii edukalt kui edutult teenuselt lahkunud), majutusüksustes vanglast vabanejatele toetavaid teenuseid pakkunud personal, teenusega seotud kohalikud omavalitsused (nii majutusteenuse osutajad kui ka need omavalitsused, kelle sissekirjutusega inimesed teenusel on olnud), vanglapersonal, kriminaalhooldajad, tugiisikuteenuse osutaja, tugiisikud ning teenusega seotud riigiasutused, sh Justiitsministeerium, Sotsiaalministeerium ja Töötukassa.

2.3.1. Sihtgrupp

Teenuse hindamise tulemus on sisendiks poliitikakujundajatele. (sh Justiitsministeerium, Sotsiaalministeerium ning kohalikud omavalitsused).

2.3.2. Tegevuse üldajaraam

Jaanuar 2015 – veebruar 2019

3. Näitajad

Näitaja	Näitaja nimetus	Praegune tase (2013)	Sihttase (2018)	Sihttase (2023)	selgitus
Rakenduskava väljundnäitajad	Hoolekande teenuste ¹⁹ saajate arv (TAT p. 2.1, 2.2, 2.3)	0	7300	10 100	Programm aitab osaliselt näitajat täita
TAT spetsiifilised väljundnäitajad	Tegevus 2.1 Tugiteenus				
Väljundnäitaja	Vanglast vabanejale suunatud tugiteenuste saajate arv	0	700	700	panustab rakenduskava väljundnäitajasse
Väljundnäitaja	Sh majutusteenust saanud inimeste arv	0	252	252	
	Tegevus 2.2 Koolitus				
Väljundnäitaja	Koolitustel osalenute arv	0	100	100	
	Tegevus 2.3 Tugiteenuse TAT hindamine				
Väljundnäitaja	Läbiviidud hindamiste arv	0	0	1	
TAT spetsiifilised tulemusnäitajad²⁰	Tegevus 2.1. Tugiteenus				
Tulemusnäitaja ²¹	Osalejad, kes 1 kuu pärast vanglast vabanenutele suunatud tugiteenuse saamist on tööturul	47% ²²	75%	75%	panustab rakenduskava tulemusnäitajasse
Tulemusnäitaja ²³	Tugiteenust saanud vanglast vabanejate osakaal kõikide teenusesaajate hulgas, kes on 1 kuu pärast teenuselt lahkumist tööhõives	N/A	30%	30%	
Tulemusnäitaja	Tugiteenust saanud vanglast vabanejate osakaal kõikide teenusesaajate hulgas, keda aasta pärast vanglast vabanemist ei ole kahtlustatavana üle kuulatud.	55% ²⁴	70%	70%	

¹⁹ Vastavalt Perioodi 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika fondide majanduskasvu ja tööhõive investeeringute eesmärgi rakenduskava meetme „Tööturul osalemist toetavad hoolekandemeetmed“ näitaja sõnastusele.

²⁰ Mõõtmine toimub 1 kuu pärast teenuselt lahkumist. Mõõtmisel kogutakse andmeid sugude kaupa.

²¹ Baastaseme kohta täpsed andmed puuduvad, kuna vanglast vabanenute aktiivsust tööturul regulaarselt ei mõõdetata, kuid see on võimalik tuletada 2010. aastal läbiviidud retsidiivisusuringust. 2008. aastal sai palka 46% 2007. aastal vabanenud kinnipeetavatest, töötuskindlustushüvitist sai igal uuringus vaatluse olnud aastal (2004-2008) alla 1% vanglast vabanenutest. Tinglikult võib öelda, et 2008. aastal osales tööturul kuni 47% vanglast vabanenutest, sh nii tööga hõivatud kui töötuna arvel olnud inimesed. Siinkohal tuleb silmas pidada, et vanglast vabanenute kõrval ei olnud tollal tugiisikuid, kes neid aktiivselt tööturule oleks suunanud.

²² Kuna vanglast vabanenute aktiivsust tööturul regulaarselt ei mõõdetata, siis on 2013. aasta tasemeks sama, mis on 2008. aasta andmete põhjal 2010. aastal mõõdetud baastase.

²³ Baastaseme kohta andmed puuduvad, kuna tugiteenust täna ei osutata ning vanglast vabanejate tööhõive kohta käivaid andmeid regulaarselt ei koguta. Programmi käivitumisel hakatakse vastavaid andmeid koguma.

²⁴ Osakaal kõigist 2012. aastal tähtaegselt vanglast vabanenuist, keda ei ole aasta jooksul kahtlustatavana üle kuulatud. Baasnäitaja iseloomustab olukorda ilma tugiteenuseta.

4. TAT mõju läbivatele teemadele

Ühiskondliku kihistumise, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vähendamiseks, sotsiaalsete suhete ja sidemete tugevdamiseks tuleb lähtuda sihtgruppide vajadustest ja ühiskondlikust staatusest ning arvestada, kuidas kavandatavad meetmed võivad mõjutada nende gruppide liikmete olukorda ühiskonnas. Eesmärgiks on ühiskonna sidususe ja jätkusuutlikkuse kasv võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste tagamise ning ühiskondliku kihistumise ja tõrjutuse vähendamise kaudu.

Võrdsete võimaluste tagamine on oluline nii soolises, vanuselises kui ka rahvusliku tausta mõttes, aga ka võrdsete õiguste ja võimaluste tagamisel puudega inimestele. Vanglast vabanejate puhul, kes on antud TAT sihtgrupiks, jälgitakse samuti, et planeeritud tegevustesse oleksid kaasatud inimesed sõltumata nende soost, vanusest, haridusest, puudest jms. Ainsaks kriteeriumiks teenuse pakkumisel on abivajaduse tuvastamine. Vanglast vabanejate puhul on lisaks üheks komistuskiviks neid saatev stigma ja antud TAT kaudu on võimalik tagada ühiskonnas stigmatiseeritud grupi integreerimine kogukonda.

TAT mõjutab (märkida ristiga, nii „jah“ kui „ei“ vastuse korral tuleb selgituses vastust argumenteeritult põhjendada):

Regionaalareng jah ei

Selgitus: TAT eeldab ja soodustab kohalike omavalitsuste vahelist koostööd ja teenuste pakkumist valla/linnapiiri üleselt. TAT toetab hoolekandeteenuste kättesaadavust piirkondade vajadusest lähtuvalt (sõltuvalt vanglast vabanejate siirdest). TAT aitab vähendada tööhõive erinevusi, pakkudes töölesaamisel tuge ka väikevaldades. TAT soodustab kodanike ja kodanikuühenduste omaalgatuse ning kohalikus arendustegevuses ja piirkondlikku arengut puudutavas protsessis kaasalöömist vabatahtlike tugiisikute kaasamise kaudu.

Keskkonnahoid ja kliima jah ei

Selgitus: TAT ei mõjuta välisõhu saastet, veekogude seisundit, mulla ja pinnase kvaliteeti, loodusressursside tarbimist, elurikkust, osoonikihi kahanemist, kasvuhoonegaaside heitkoguste emissiooni atmosfääri ega Natura 2000 võrgustiku nimekirja kantud alasid. TAT ei mõjuta energialiikide kasutamise osakaale, elurajoonide, tööstuse või muu tegevuse paiknemist, transpordivajaduse muutust, elukeskkonna kvaliteeti, keskkonnariskide tõenäosust või ulatust, kogukondade erinevate tegevuste moodustatavat tervikut, ehitisi, maastikku, linnapilti või kultuuriliselt väärtuslikke alasid või objekte ja maakasutust, inimeste keskkonnateadlikkust, keskkonnaalaseid hoiakuid, käitumist või väärtusi, jäätmete teket või taaskasutamist.

Infoühiskond jah ei

Selgitus: TAT ei mõjuta ühiskonna elutähtsate funktsioonide sõltuvust infotehnoloogiast või andmesidevõrkudest, mõne infoühiskonna teenuse kasutamist ja kättesaadavust, infoühiskonna teenuste pakkumist, sisu või selliseid teenuseid pakkuvate ettevõtete tegevust.

Riigivalitsemine jah ei

Selgitus: TAT tulemuslikkuse korral on eesmärk viia vanglast vabanejate tugiteenus kindlale rahastamisskeemile, mille tagajärjeks on võimalikud muudatused riigi ja kohalike omavalitsuste omavahelises tööjaotuses ja koostöös ning finantssuhetes. TAT tõstab avalike teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti. TAT tulemusel on vajalik teatud kohaliku omavalitsuse asutuste personali pädevuste tõstmine, töötamaks vanglast vabanejatega, mis võib mõjutada KOV halduskoormust

Võrdsed võimalused²⁵

Sooline võrdsus (kas TAT lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)²⁶ jah ei

Selgitus (täidetakse eitava vastuse korral):

Alljärgnev osa täidetakse „jah“ vastuse korral

TAT sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse

jah ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse läbi sooküsimuste lõimimise²⁷

TATde ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse

jah ei

Selgitus: Kuigi naised on kinnipeetavate ja seega vanglast vabanejate hulgas vähemuses, võib nende olukord vanglast vabanenud meeste olukorrast mitmes aspektis erineda. Seetõttu arvestatakse tugiteenuse kavandamisel spetsiifilisi takistusi, millega puutuvad kokku vanglast vabanevad naised ning arvestatakse meeste ja naiste erineva lähteolukorra, võimaluste ja vajadustega. Teenuse osutamisel lähtutakse individide vajadustest ning arvestatakse võimalike soopõhiste erinevustega tugiteenuse vajaduses.

Võrdne kohtlemine

jah ei

TAT ettevalmistamise ja rakendamise ajal on tagatud:

a) erinevas vanuses inimeste võrdne kohtlemine: vanglast vabanejate seas on igas vanuses vabanejaid, mistõttu on oluline vajadustele vastava teenuse kujundamine, mis ei diskrimineeriks ei noori ega eakaid. Võimalike alaealiste klientide puhul peab jääma ruumi arenguvajadustest tingitud erisustele.

b) puudega inimeste võrdne kohtlemine, sh kirjeldada, kas ja milliseid tegevusi võetakse TATs ette puudega inimestele juurdepääsu tagamiseks: vanglast vabanevate puudaga inimeste puhul tagatakse neile vajadusest lähtuv teenus, sh püütakse leida spetsiifilisi lisateenuseid, mis antud TAT raamidesse ei mahu.

c) võrdne kohtlemine sõltumata inimese soost, rassist või rahvuslikust kuuluvusest; usutunnistusest või veendumusest või seksuaalsest sättumusest: tugiisikuteenusele ning majutusteenusele on oodatud teenusesaajad sõltumata nende soost, rassist/rahvusest, usulisest veendumusest või seksuaalsest sättumusest. 2013. moodustasid 53% vabanenutest mitte-eestlased, vene keelt emakeelena kõnelevatele klientide osutatakse võimaluse korral venekeelset teenust, see on oluline eelkõige Ida-Virumaal ja Tallinnas.

²⁵ Euroopa parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013 17. detsember 2013 artikkel 7. Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine.

²⁶ Soolise võrdsuse tagamine tähendab naiste ja meeste võrdsed õigusi, kohustusi, võimalusi ja vastutust kõikides eluvaldkondades. Kõik poliitika, mis lõpptulemusena mõjutavad inimeste olukorda ühiskonnas, mõjutavad sh ka naisi ja mehi.

²⁷ TAT ettevalmistamisel, rakendamisel ja seires võetakse arvesse naiste ja meeste erinevat olukorda ja vajadusi ning hinnatakse mõju naiste ja meeste sotsiaalmajanduslikule olukorrale ühiskonnas selleks, et tagada ühtmoodi kasu nii naistele kui meestele ning kaotada ebavõrdsus.

5. Seos prioriteetse suuna teiste meetmete, TAT-ide ja avatud taotlusvoorudega

Meetme „Tööturul osalemist toetavad hoolekandemeetmed“ eesmärk on arendada integreeritud teenuste osutamist toimetulekuraskustega inimestele, mille käigus toetatakse kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajaid ja tugisikuid leidmaks lahendusi inimeste jaoks, kellel on tööturul osalemiseks mitmed takistused (nt pikaajalised töötud ja heitunud, vanglast vabanejad jne). Aktiveerivate teenuste integreeritud osutamine aitab sihtgruppi tööturule suundumisel ning seeläbi väheneb püsivalt sotsiaal-toetustest elatuvate inimeste arv.

Töölesaamist toetavate hoolekandeteenuste (sh hooldusteenuste) kättesaadavuse ja kvaliteedi ühtlustamiseks erinevates Eesti piirkondades toetatakse omavalitsuste ülest koostööd teenuste osutamisel ning suurendatakse sotsiaalvaldkonna spetsialistide kompetentsi koolituste ja supervisioonide abil. Toetatakse KOV piiride ülest teenuste arendamist ja nende terviklikule toimepiirkonnale suunatud koostöös toimuvat osutamist. Parendatakse inimeste juurdepääsu olemasolevatele, kuid seni ebaühtlaselt kättesaadavatele hoolekandeteenustele.

Plaanitud tegevuste kaudu aidatakse kaasa hoolekandeteenuste osutamisel toimiva partnerluse väljakujundamisele kohalike omavalitsuste ja teenusepakkujate vahel, mis omakorda tõstab inimeste teadlikkust võimalikest teenustest ning harjumust nende sihipäraseks kasutamiseks. Teenuste kvaliteedi ja KOV-ide koostöö tagamiseks töötatakse välja miinimumnõuded ja kehtestatakse kriteeriumid teenuse osutamise piirkondadele.

Kõrgema hõivatuse saavutamiseks on partnerlusleppes kokku lepitud järgmistes valdkondlikes eesmärkides: tööhõive edendamine ja tööjõu liikuvuse toetamine; sotsiaalse kaasatuse edendamine ning vaesuse vastu võitlemine; investeerimine haridusse, oskustesse ja elukestvasse õppesse.

Järgnevalt on toodud tegevused, mis on suunatud sihtgruppidele, kelle hulka ka vanglast vabanejad võivad kuuluda. Kui vanglast vabanejate puhul räägitakse takistuste paljususest tööturule sisenedes, on oluline, et vastavalt vajadustele saaksid nad osa ka alltoodud meetmetest. Varasemast on teada, et tõrjutud lapsed ja noored võivad hakata tunnustust ja kuuluvust otsima õigusvastaste tegevuste kaudu, pannes toime süütegusid. Seepärast on oluline välja tuua, et tõrjutusriskis olevate noortega tegelemine võimaldab osaliselt ennetada vanglasse sattumist.

- 1) Seosed prioriteetse suuna „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ investeerimisprioriteedi „Juurdepääsu parandamine taskukohastele, jätkusuutlikele ja kvaliteetsetele teenustele, sealhulgas tervishoiuteenustele ja üldhuvi sotsiaalteenustele)“ teiste eesmärkidega

EL vahendite kasutamise eesmärk 3: Teenust saanud inimeste alkoholi tarvitamine on vähenenud

2013. aastal vanglast vabanevate põhjal läbi viidud analüüs näitas, et hinnanguliselt vajaks alkoholisõltuvuse ravi vähemalt 10% kuuekuulise kuni kaheaastase reaalse vangistusega karistatud isikutest. Kuna kinnipeetute seas on arvestatav hulk inimesi, kellel on probleeme alkoholi liigtarvitamisega, on neil potentsiaalne vajadus alkoholi liigtarvitamise ennetamise, nõustamise ja ravi teenuste järele. Samal ajal aitab vanglast vabanejate tugiteenus kinnipeetavatel sõltuvusravile jõuda ja seal tänu tugisiku toele püsida. Seetõttu on antud tegevused tihedalt seotud ning aitavad vastastikku täita tegevusele seatud eesmärgid.

- 2) Seosed prioriteetse suuna „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ investeerimisprioriteedi 3 (aktiivne kaasamine, sealhulgas eesmärgiga edendada võrdseid võimalusi ja aktiivset osalemist ning parandada tööalast konkurentsivõimet) eesmärkidega

EL vahendite kasutamise eesmärk 6: Uussisserändajad ning vähelõimunud püsielanikud osalevad aktiivselt ühiskonnas ja tööturul

2013. aastal vanglast vabanejaist 53% moodustasid mitte-eestlased, mistõttu on nad potentsiaalselt vähelõimunud püsielanikele suunatud tegevuste sihtgrupiks. Vanglast vabanejate tugiteenuse abil saab toetada kinnipidamiselt vabanevate inimeste jõudmist teenustele, mis on suunatud vähelõimunud püsielanikele, et suurendada nende aktiivset osalust ühiskonnas ja tööturul.

EL vahendite kasutamise eesmärk 7: Kaasamine ja tööhõivelisuse parandamine noorte, sh tõrjutusriskis noorte, seas

Umbes veerand 2013. aastal vanglast vabanenud kinnipeetavaist olid kuni 26-aastased, mistõttu kattub nende puhul noortele suunatud tegevuste ja vanglast vabanejatele mõeldud teenuste sihtrühm. Vanglast vabanejate tugiteenuse abil saab toetada kinnipidamiselt vabanevate noorte jõudmist teenustele, mille eesmärk on suurendada tõrjutusriskis olevate noorte kaasatust ja tööhõivelisust.

Sotsiaalministeeriumi arengukava 2014-2017

Sotsiaalministeeriumi arengukava märgib, et ühiskonnale on iseloomulik kihistumine ja tõrjutud sotsiaalsed grupid, sh vanglast vabanejad. Tööturu ja sotsiaalse turvalisuse valdkonnas on eesmärgiks seatud sissetuleku, elukvaliteedi ja sotsiaalse turvalisuse suurenemine. Põhitähelepanu on inimeste aktiveerimisel ja suunamisel, tööturult kõrvale jäänute hõivesse tagasitoomisel ning tööjõu kvalifikatsiooni ja konkurentsivõime tõstmisel. Ühe riskirühmana keskendutakse pikka aega tööturult eemal olnutele, kelleks vanglast vabanejad sageli on. Oluline on töötajate motiveerimine aktiivseteks töötajateks ning individuaalsete, konkreetse inimese vajadustest ja võimalustest lähtuva abi saamine tööturuteenuste ja toetuste kaasabil. Eesmärgi elluviimiseks on mh kavandatud sotsiaal-kindlustusskeemidega hõlmatud inimestele adekvaatse sissetuleku tagamine, hoolekandeteenuste kvaliteedi ja klientide parema teadlikkuse tagamine, hoolekandeteenuste jätkusuutlikkuse ja efektiivsuse tagamine ning sotsiaalse sidususe suurendamine.

Euroopa Liidu Nõukogu soovitus, milles käsitletakse Eesti 2013. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti stabiilsus TAT (2012–2017) kohta (COM(2013) 356 final, 29.05.2013)

Panustades hoolekande- ja sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi suurenemisse ning hõlbustades pikaajaliste töötute ning terviseprobleemidega inimeste naasmist tööturule panustatakse riigipõhise soovitus nr 2 täitmisesse: Parandada tööstiimuleid, tõhustades olemasolevaid erinevaid sotsiaalhüvitiste süsteeme ning muutes hüvitiste jaotamise paindlikumaks ja paremini suunatumaks. Tugevdada aktiveerimispoliitikat, et hõlbustada pikaajaliste töötute ning töövõimetushüvitist saavate isikute naasmist tööturule. Omavalitsuste võimekuse tõstmise ja koostööharjumuse juurutamisega sotsiaal- ja hoolekandeteenuste pakkumisel panustatakse riigipõhisesse soovitus nr 5: Tasakaalustada paremini kohalike omavalitsuste tulud ja neile pandud vastutus. Muuta kohalike omavalitsuste tegevus tõhusamaks ja tagada kohaliku tasandi avalike teenuste kvaliteetne pakkumine.

7. TAT rakendamine

7.1 Toetuse saaja kohustused

Toetuse saajale kohalduvad lisaks käesolevas TATis sätestatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) §-ides 24 ja 26 ning struktuuritoetuse seaduse alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused. Ühtlasi on toetuse saaja kohustatud:

7.1.1 esitama RA-le TAT järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste detailse kirjelduse (lisa 1 vorm A) ja sellele vastava eelarve kulukohtade lõikes (lisa 1 vorm B) kinnitamiseks jooksva aasta 1. novembriks;

7.1.2 esitama punktis 7.1.1 nimetatud dokumendid peale nende kinnitamist 5 tööpäeva jooksul RÜ-le;

7.1.3 esitama RA nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite lõikes;

7.1.4 rakendama TAT vastavalt kinnitatud detailsele tegevuste kirjeldusele ja eelarvele;

7.1.5 esitama RA-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 10. kuupäevaks eelmise kuu kohta RA poolt välja töötatud vormil;

7.1.6 esitama RÜ-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks või 10 tööpäeva jooksul peale lisa 1 vormi A ja vormi B kinnitamist. Esimese eelarveaasta väljamaksete prognoosi esitama 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;

7.1.7 esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta osas kui punktis 7.3 nimetatud maksetaotlus erineb rohkem kui $\frac{1}{4}$ võrra punktis 7.1.6 esitatud prognoosist.

7.2 Kulude abikõlblikkus

7.2.1 Kulu on abikõplik, kui see on põhjendatud, tekib vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 2 lõigetele 3 ja 4 ning makstakse vastavalt lõikele 5 ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega.

7.2.2 Abikõplikuks kuludeks loetakse käesolevas TATis nimetatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad ühendmääruses ning käesolevas TATis sätestatud tingimustele.

7.2.3 Sealhulgas on abikõplikud kulud:

7.2.3.1 TAT elluviimisega seotud otsesed personalikulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktidele 1–4;

7.2.3.2 TAT kaudsed kulud 15% ühtse määra alusel arvestatuna otsestest personalikuludest. TAT kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 9 lõikes 5 nimetatud TAT üldkulud ning § 9 lõikes 6 nimetatud tegevuste tegemisel tekkivad personalikulud.

7.2.4 Lisaks ühendmääruse §-s 4 nimetatud kuludele on TAT raames mitteabikõplikud järgmised kulud:

- 7.2.4.1 päevaraha, majutuskulu ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab vastavates õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära;
- 7.2.4.2 hoonestatud ja hoonestamata maa, kinnisvara ja mootorsõiduki ost;
- 7.2.4.3 ühtse määra alusel hüvitatud kaudsed kulud enne käesoleva TAT kinnitamist;
- 7.2.4.4 väliskoolituse ja –lähetuskulud väljaspool Euroopa Liidu liikmesriike.

7.3 Toetuse maksmine

7.3.1 Toetuse maksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 28–30 ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse väljamaksmisel kulu tegelikku maksumust ei tõendata ega kontrollita.

7.3.2 Toetust makstakse ühendmääruse § 14 lõike 1 punkti 1 alusel.

7.3.3 Enne esimese maksetaotluse esitamist peab toetuse saaja esitama RÜ-le:

- 7.3.3.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT kulud ja tasumist eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;
- 7.3.3.2 koopia riigihangete läbiviimise korrast asutuses;
- 7.3.3.3 lühikirjelduse TAT rakendamisega seotud dokumentide algatamise, viseerimise ja kinnitamise kohta ning vajadusel allkirjaõigusliku isiku poolt edasivolitatud õiguste korral vastavad volituste koopiad.

7.3.4 Punktis 7.3.3 nimetatud dokumente ei pea esitama kui toetuse saaja on varasemate TAT rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Toetuse saaja esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

7.3.5 Maksetaotlusi võib esitada mitte harvem kui kord kvartalis ja mitte tihedamini kui kord kuus. Kui makstud abikõlblike kulude maksumus on riigihanke piirmääraga võrdne või seda ületav, siis esitatakse maksetaotlus kord kuus. Maksetaotluse menetlusaeg on kuni 90 kalendripäeva.

7.3.6 Toetus makstakse toetuse saajale välja ühendmääruses kehtestatud korras rakendusüksusele esitatud maksetaotluse alusel struktuuritoetuse registri kaudu või registri väliselt. Maksetaotluse vormi kinnitab rakendusüksus.

7.3.7 Projekti kaudsed kulud makstakse välja arvestatuna 15% projekti abikõlblikest otsestest personalikuludest.

7.3.8 Toetus makstakse välja vastavalt TATis nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte rohkem, kui määratud toetuse summa.

7.3.9 RÜ-l on õigus peatada maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult, kui:

- 7.3.9.1 maksetaotluses esineb puudusi;
- 7.3.9.2 toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata;
- 7.3.9.3 kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge;
- 7.3.9.4 ilmnenu asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia ettenähtud ajaks TAT ellu või saavutada kavandatud tulemust;
- 7.3.9.5 maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik struktuuritoetuse seaduse § 48 lõike 3 kohaselt tasaarveldada struktuuritoetuse seaduse § 30 lõigete 5 ja 6 alusel väljamaksmisele

mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

7.3.10 Kui maksetaotluse kontrollimisel ilmneb, et toetuse saajal on täitmata maksetaotluses nimetatud kuluga seotud kohustus või nõue või maksetaotluses esineb puudus, mida on võimalik kõrvaldada rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul, siis võib rakendusüksus määrata kohustuse ja nõude täitmiseks ning puuduse kõrvaldamiseks uue tähtaja. Kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse määratud tähtaja jooksul, loetakse, et maksetaotlus on esitatud puudusteta ja kohustus või nõue on täidetud.

7.3.11 Korraldusasutus võib kontrollida kulude abikõlblikkust, sealjuures kulu abikõlblikuks lugemise aluseks olevat teavet, dokumente ja muid tõendeid. Korraldusasutus võib kohustada rakendusüksust peatama maksetaotluse menetluse osaliselt või täielikult struktuuritoetuse § 30 lõikes 4 nimetatud juhtudel.

7.3.12 Korraldusasutus keelab rakendusüksusel toetuse väljamaksmise, kui kulu ei ole abikõlblik. Korraldusasutus võib keelata toetuse maksmise struktuuritoetuse seaduse § 30 lõikes 6 nimetatud juhtudel.

7.3.13 Viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt koos TAT lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist RA poolt.

7.4 TAT muutmine

7.4.1 Kui ilmneb vajadus TAT tegevuste, tulemuste, eelarve, näitajate või TAT abikõlblikkuse perioodi muutmiseks, esitab toetuse saaja RA-le põhjendatud taotluse.

7.4.2 RA vaatab punktis 7.4.1 viidatud muudatuse taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates taotluse kättesaamisest ja teeb otsuse TAT muutmise taotluse osas peale punktis 7.4.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 7.4.8 nimetatud kooskõlastamist.

7.4.3 Puuduste esinemisel annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.4 RA edastab muutmise taotluse peale läbi vaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

7.4.5 RÜ võib toetuse saajale või RA-le teha ettepanekuid TAT eelarve muutmiseks, kui TAT seirearuandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

7.4.6 TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui korra 6 kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RA ja RÜ nõusolek.

7.4.7 RA võib muuta TAT, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada TAT kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

7.4.8 TAT muutmise koostöölastatakse korraldusasutusega, valdkondlikku komisjoni kuuluva rakendusametusega ning teiste rakendusametustega, kes vastutavad sama prioriteetse suuna meetme, meetme tegevuse või meetme tegevuste kogumi rakendamise eest.

7.4.9 TAT muutmiseks punkti 7.4.1 tähenduses ei loeta:

7.4.9.1 punktis 7.1.1 nimetatud järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste kirjelduse ja sellele vastava eelarve kulukohtade lõikes (edaspidi tegevuste kirjeldus ja eelarve) esitamist;

7.4.9.2 lisa 1 vormis B näidatud toetuse ja omafinantseeringu muutmist aastate lõikes tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja määr ei muutu.

7.4.10 RA vaatab tegevuste kirjelduse ja eelarve läbi 20 tööpäeva jooksul ning puuduste mitteesinemisel esitab punkti 7.4.8 kohaselt koostöölastamisele. Peale koostöölastamist esitab RA tegevuste kirjelduse ja eelarve ministrile kinnitamiseks.

7.4.11 Puuduste esinemisel tegevuste kirjelduses ja/või eelarves annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Tegevuste kirjelduse ja/või eelarve menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.12 Eelnevalt RA-ga kirjalikult koostöölastades, ei eelda TAT muutmist konkreetse aasta/aastate vastavale tegevuskavale kinnitatud eelarve muutmise tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja osakaal finantsallikates ei muutu, kui:

7.4.12.1 kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15% ja

7.4.12.2 muudatuste summa ei ületa ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt 10 000 eurot;

7.4.13 Peale punktis 7.4.12 nimetatud muudatuste koostöölastust esitab toetuse saaja 5 tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA koostöölastusega RÜ-le.

7.5 Toetuse kasutamisega seotud teabe ja seirearuannete esitamine

7.5.1 Toetuse saaja esitab RÜ-le RA kehtestatud vormil TAT vahearuanne koos lisadega paberandjal või elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 15. juuniks. Juhul kui TAT tegevuste alguse ja esimese vahearuanne esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks. Paberandjal esitatud vahearuanne tuleb lisada selle elektrooniline koopia.

7.5.3 Toetuse saaja esitab RÜ-le vormikohase TAT lõpparuande paberandjal või elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult 45 päeva jooksul alates TAT abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Paberandjal esitatud lõpparuande tuleb lisada selle elektrooniline koopia.

7.5.4 Juhul kui vahearuanne ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

7.5.5 RÜ kontrollib 20 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande (edaspidi koos seirearuanne) laekumisest, kas TAT seirearuanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

7.4.6 Juhul kui vahearuanne puudusi ei esine, kinnitab RÜ TAT vahearuanne.

7.5.7 Juhul kui lõpparuandes puudusi ei esine, kooskõlastab RÜ lõpparuande ja edastab 5 tööpäeva jooksul RA-le kinnitamiseks. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamatult RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

7.5.8 Puuduste esinemisel vahearuanes annab RÜ toetuse saajale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab TAT vahearuande 5 tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

7.5.9 Puuduste esinemisel lõpparuandes annab RÜ toetuse saajale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning edastab 5 tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-le kinnitamiseks. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamatult RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

7.5.10 Kui RA-le esitatud lõpparuandes esineb puudusi teavitab RA sellest RÜ-d ja edasine lõpparuande menetlemine toimub vastavalt p-le 7.5.9.

7.5.11 TAT seirearuandes peab olema kajastatud vähemalt järgmine informatsioon:

7.5.11.1 andmed TAT kohta (nimetus, tunnusnumber, toetuse saaja ja partneri(te) nimed, abikõlblikkuse periood jne);

7.5.11.2 ülevaade TAT tegevuste elluviimisest (kumulatiivselt);

7.5.11.3 näitajate täitmine (kumulatiivselt);

7.5.11.4 hinnang TAT tulemuslikkusele ja püstitatud eesmärkide saavutamisele;

7.5.11.5 TAT mõju läbivatele teemadele;

7.5.11.6 toetuse saaja hinnang partnerluse toimimisele (täidetakse juhul, kui TAT tegevuste elluviimise on kaasatud partner).

7.6 Finantskorrektsioonid

7.6.1 Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 45–47.

7.6.2 Toetuse tagasimaksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 48–49.

8. Riskide hindamine

Risk	Tegevus riskide maandamiseks
Tugiteenuse hangetega (tugiisikuteenus, majutusüksus, majutuskohad) ei leita sobivaid koostööpartnereid.	Asjakohane ja piisava ajavaruga teavitustöö, võimalikele pakkujatele hanke kutse saatmine, konsultatsioonid ja teavitusüritused hankeist huvitatuile, et selgitada hanke ja edasise koostöö tingimusi.
Ei leidu piisaval hulgal tugiisikukoolitusest ja teenuse pakkumisest huvitatuid.	Eestis on suur hulk koolitatud tugiisikuid, kelle jaoks vanglast vabanejad oleks uus sihtgrupp ja väljakutse. Koostöös täna tugiisikuteenust pakkuvate organisatsioonidega leiame olemasolevate tugiisikute seast neid, kes on nõus kaasa lööma. Justiitsministeerium saab omalt poolt abiks olla teavitustöös, mille eesmärk on teenuse ja sellega kaasnevate võimaluste tutvustamine. Kaasata tugiisikutena rehabiliteerunud endiseid kinnipeetavaid.
Teenuse sihtgrupi seas ei ole piisavalt neid, kes tunneksid teenuse järele vajadust.	Teenusele suunamist saavad mõjutada vangla inspektor-kontaktisikud, kes kinnipeetavatega igapäevaselt töötavad. Samuti saab motivatsiooni tõsta vangla sotsiaaltöötaja ja kaplan. Majutusteenusele suunatute seas saab motivatsiooni tõsta läbi selle, et tugiteenusele suunamine võib olla eelduseks ennetähtaegseks vabastamiseks.
Teenuseosutajad ei suuda tagada piisavas mahus teenust, et vastata nõudlusele ja täita teenusele seatud näitajaid.	Nõutud mahud pannakse kirja teenuse osutamise lepingusse. Teenuseosutajatega toimub tihe suhtlus, mis ühes regulaarse aruandlusega aitab tagada võimalike probleemide varajast märkamist ja annab võimaluse ühiselt lahendusi otsida.
Teenusele tulnutest suur osa katkestab teenuse, enne kui naaseb tööturule ning kaob teenuseosutajate vaateväljast.	Tagada õigete kinnipeetavate jõudmine teenusele, koolitada teenuseosutajaid läbi viima motiveerivat intervjuerimist, et võimestada vabanejaid jätkama. Kaardistada regulaarselt teenuselt lahkumise põhjused. Viia läbi nii teenusele tulemise kui ka sealt lahkumise vestlus.
Teenusel olnute retsidiivsus ei ole madalam kui teenusel mitte olnud vabanejatel.	Analüüsida, millest kõrge retsidiivsus tingitud on ning võimalusel viia teenuse ülesehitusse vajalikud muudatused.
Sihtgrupi riskidest tingitult tekib oht tugiisikute või majutusteenuse personali elule ja tervisele.	Tugiisikute ja majutusteenuse personal tuleb koolitada riske eos märkama ning vajadusel sekkuma. Koolituse üheks osaks peab olema isikliku julgeoleku teema, aga ka manipulatsioonide märkamise ja vältimise teema.

<p>Kohalikud omavalitsused ei ole huvitatud koostööst TAT kaudu rahastatavate teenuste pakkujatega.</p>	<p>Tutvustada teenust ja selle vajalikkust kohalike omavalitsuste üritustel, sh valdade ja linnade päev, koolitused, volikogu istungid jms. Lisaks saab tugiisik teha juhtumipõhiselt mõjutustööd, näidates ära konkreetse vabaneja vajadused ja kohaliku omavalitsuse kohustuse tagada minimaalsel tasemel toetavaid tegevusi. Näidata ära kasutegur, mida loob tugiisikute ja majutuse kaudu pakutav kompleksteenus.</p>
<p>Ettevõtjad ja tööandjad ei ole huvitatud vanglast vabanejaid tööle võtma.</p>	<p>Teha suunatud teavitustööd võimalike tööandjate seas, samuti katusorganisatsioonides. Oluline on ka juhtumipõhine veenmine. Tugiisiku roll on ühtlasi see, et näidata ära vabaneja senised edusammud ning selgitada, miks ta sobib antud tööd tegema. Rääkida tuleb ka võimalikest riskidest, et vältida ootamatutest olukordadest tingitud pahameelt, mis võiks välistada edasise koostöö.</p>

9. LISAD

TAT seletuskiri

TAT tegevuste detailne kirjeldus – lisa 1 vorm A

TAT finantsplaan ja eelarve kulukohtade lõikes – lisa 1 vorm B

Eelarve seletuskiri